ZAKŁAD ZOOLOGII SYSTEMATYCZNEJ
POLSKIEJ AKADEMII NAUK

ACTA ZOOLOGICA CRACOVIENSIA

Tom XIV Kraków, 31. X. 1969 Nr 12

Wacław Szymczakowski

Materiały do *Colonidae (Coleoptera)* Polski

[Str. 311—326]

Материалы к фауне *Colonidae (Coleoptera)* Польши

Materialien zur Fauna der *Colonidae (Coleoptera)* Polens

Treść. Praca zawiera dane faunistyczne o 19 gatunkach *Colonidae* występujących w Polsce. *Colon* (*Myloechus*) *barnevillei* Kr. jest nowy dla fauny Polski, *C.* (*M.*) *griseum* Czwal. zostaje skreślony z listy gatunków polskich.

Colonidae są jedną z najsłabiej w Polsce opracowanych rodzin chrząszczy. Przyczyną tego jest przede wszystkim ich tryb życia. Pojawiają się one jedynie w niektórych i niezupełnie jeszcze wiadomych środowiskach, przy specjalnie sprzyjających warunkach atmosferycznych i tylko przez bardzo krótki okres w ciągu dnia. Biologia jest prawie zupełnie nie znana, larwy nie zostały dotąd nigdzie znalezione. Z tych powodów nawet tak bogate zbiory krajowych chrząszczy, jak zbiór S. Stobieckiego czy Sz. Tenenbauma, zawierają tylko nieliczne okazy z tej grupy. Ponadto wszystkie dane opublikowane wymagają rewizji, gdyż oznaczenia w zbiorach są — poza łatwym do rozpoznania *Colon* (*Eurycolon*) *latum* Kr. — bardzo często błędne, nawet jeżeli zostały dokonane przez koleopterologów mających w swym dorobku publikacje z zakresu systematyki tej rodziny. Powodem tego jest najczęściej niewłaściwa interpretacja zmienności indywidualnej poszczególnych gatunków, a także wadliwie opracowane klucze do oznaczania. Tak np. na podstawie tak popularnego i powszechnie używanego dzieła, jakim jest „Fauna Germanica“ Reittera (1909), prawie nie da się odróżnić *Colon* (*Myloechus*) *clavigerum* Hbst. od *C.* (*M*). *affine* Strm., mimo iż gatunki te są wyjątkowo łatwe do rozpoznania, o ile

weźmie się pod uwagę właściwe cechy; również takie gatunki jak *C.* (*Eurycolon*) *rufescens* Kr. i *C.* (*M.*) *angulare* Er. trudno jest prawidłowo oznaczyć posługując się wymienionym kluczem. Ponadto dotychczasowe opracowania są już częściowo przestarzałe pod względem systematyki niektórych grup gatunków. Próba opracowania morfologiczno-taksonomicznego środkowoeuropejskich *Colonidae* jest przedmiotem innej publikacji (Szymczakowski, 1969). Niniejsza praca ma na celu przedstawienie faunistyki polskich gatunków.

Stopień zbadania fauny *Colonidae* w Polsce jest bardzo nierównomierny. Najlepiej opracowanym obszarem jest Dolny Śląsk, gdzie działało intensywnie wielu koleopterologów od przeszło 100 lat. Niestety nie wszystkie publikowane dane ze Śląska można zweryfikować, gdyż niektóre zbiory, jak zbiór J. Gerhardta, zaginęły, w innych, np. w materiałach G. Kraatza lub K. Letznera brak wielu okazów dowodowych, które uległy rozproszeniu. Toteż jeżeli jakiś okaz z danej miejscowości okazał się błędnie oznaczony, nie oznacza to, że odnośne dane w literaturze są błędne, inne bowiem okazy, których autor niniejszej pracy nie mógł zbadać, mogły być oznaczone poprawnie.

Inne regiony Polski zbadane są znacznie słabiej. Najobszerniejszym materiałem — poza Śląskiem — dysponujemy z województwa krakowskiego, zwłaszcza z Krakowa, a także z okolic Przemyśla. Materiały dowodowe do publikacji faunistycznych dotyczących tych terenów zachowały się w pełni. Stosunkowo duży materiał zebrał Lgocki (1908) w okolicach Częstochowy, przede wszystkim w Złotym Potoku, jednak zbiór ten, częściowo zachowany, nie był dostępny autorowi. Zastanawiający jest prawie zupełny brak danych — zarówno publikowanych, jak i materiałów — z dobrze skądinąd zbadanych okolic Warszawy. Większość okazów ze zbioru W. Mączyńskiego jest zaopatrzona nieautentycznymi i błędnymi etykietkami „Warszawa, 7.6.88", tak że okazów tych nie można brać pod uwagę. Z Polski północnej autor zna niewiele więcej egzemplarzy, wskutek czego nie wszystkie dane w piśmiennictwie dotyczące tego regionu mógł zweryfikować.

Dotychczasowy materiał jest zbyt fragmentaryczny, a wiele regionów Polski zbyt mało zbadanych, aby można było scharakteryzować rzeczywiste rozsiedlenie *Colonidae* w naszym kraju i wyznaczyć ewentualne granice zasięgu niektórych gatunków. Analiza materiałów z Polski oraz ogólnego rozsiedlenia, zwłaszcza w krajach ościennych, prowadzi do wniosku, że większość gatunków jest rozprzestrzeniona w całej Polsce — mimo istnienia bardzo nieraz znacznych luk w naszej znajomości ich występowania. Do takich gatunków można zaliczyć: *Colon latum* Kr., *C. clavigerum* Hbst., *C. affine* Strm., *C. armipes* Kr., *C. angulare* Er., *C. dentipes* (Sahlb.), *C. zebei* Kr., *C. brunneum* (Latr.), *C. appendiculatum* (Sahlb.), *C. serripes* (Sahlb.) i *C. viennense* Hbst. Do gatunków południowych, które w Polsce środkowej osiągają północny kres zasięgu, należy prawdopodobnie *C. murinum* Kr., a może także *C. fuscicorne* Kr., którego występowanie na Pomorzu nie jest całkiem pewne. *C. delarouzei* Tourn. ograniczony jest zapewne do wyżynnych i górzystych części Polski (dotąd znany tylko ze Śląska). *C. bidentatum* (Sahlb.) podawany był ze Śląska, co wymaga

potwierdzenia; nie jest wykluczone występowanie tego gatunku w Polsce południowej, zwłaszcza w górach. Prawie nieznane jest rozsiedlenie bardzo rzadko zbieranych *C. rufescens* Kr., *C. calcaratum* Er. i *C. puncticolle* Kr., należy się jednak spodziewać, że gatunki te są u nas szeroko rozmieszczone. Wskutek niejasności systematycznych niezupełnie jeszcze wyjaśnione jest występowanie *C. barnevillei* Kr. (= *C. dubiosum* Ihss.), szczególnie w północnej części kraju.

Dane zaczerpnięte z piśmiennictwa nie są kompletne. Nie są cytowane powtórzenia poprzednich danych. W wielu wypadkach uwzględnione zostały jedynie większe opracowania, np. Letznera (1871), Gerhardta (1910) lub Horiona (1949), zawierające zebrane wiadomości z dawniejszych publikacji.

W pracy nie zostały uwzględnione dość liczne w rodzaju *Colon* Hbst. odmiany; są one z reguły przejawem ciągłej zmienności allometrycznej drugorzędnych cech płciowych samców, bądź też są etapami wybarwiania się. Nie mają one większej wartości systematycznej ani zoogeograficznej, a ich synonimika jest nieraz zawikłana.

Wykorzystano materiały z następujących instytucji (w nawiasach podano skróty używane w dalszej części pracy):

Instytut Zoologiczny Polskiej Akademii Nauk, Warszawa (IZ) — dr B. Burakowski i doc. dr M. Mroczkowski.

Instytut Zoologiczny Uniwersytetu, Muzeum Zoologiczne, Wrocław (MZ) — dr M. Kak.

Muzeum Górnośląskie w Bytomiu (MG) — mgr M. Bielewicz.

Zakład Zoologii Systematycznej Polskiej Akademii Nauk, Kraków (ZZS).

Institut für Spezielle Zoologie und Zoologisches Museum der Humboldt-Universität zu Berlin (ZMB) — dr F. Hieke.

Deutsches Entomologisches Institut der Deutschen Akademie der Landwirtschaftswissenschaften, Eberswalde (DEI) — dr L. Dieckmann.

Národni muzeum, entomologické oddělení, Praha-Kunratice (Mus. Praha) — dr J. Jelínek.

Magyar Nemzeti Muzeum, Természettudományi Múzeum, Budapest (MNM) — dr Z. Kaszab.

Wszystkim wymienionym osobom składam uprzejme podziękowanie za udostępnienie mi zbiorów i umożliwienie ich opracowania.

PRZEGLĄD GATUNKÓW

Colon Herbst

1. *Colon (Eurycolon) latum* Kraatz

Gatunek rozsiedlony w północnej i środkowej Europie, w północnej części Europy południowej oraz na Syberii. W Polsce podany z Dąbrówna, pow. Ostróda (Lentz, 1879), kilku miejscowości na Dolnym Śląsku (Letzner, 1871-Gerhardt, 1910, Scholz, 1934, Polentz, 1942), Bytomia (Polentz, 1937), Beskidu Śląskiego (Gerhardt, 1907), Cieszyna (Wanka, 1917), Złotego Potoku koło Częstochowy (Lgocki, 1908) i okolic Przemyśla (Trella, 1924).

Gatunek łatwy do rozpoznania i — w przeciwieństwie do pozostałych — z reguły poprawnie oznaczany. Częściej niż inne gatunki z rodzaju *Colon* Hbst. bywa znajdywany w przesiewanej ściółce.

Zbadany materiał:

?Woj. olsztyńskie: „Borussia or.", coll. Koltze (DEI).

Śląsk (bez bliższych danych): coll. Schroeder (IZ), coll. Grimm (ZMB), coll. Kraatz (DEI), coll. Stierlin (DEI).

Woj. wrocławskie: Wleń, pow. Lwówek Śląski, coll. Kolbe (MZ), coll. Letzner (DEI). Zimna Woda, pow. Lubin, coll. Kolbe (MZ). Kocia, pow. Legnica, coll. Kolbe (MZ). Górzec, pow. Jawor, coll. Kolbe (MZ). Wrocław, coll. Polentz (MZ). Okolice Kłodzka (zapewne Wolibórz, pow. Nowa Ruda), leg. G. Zebe, coll. Heyden (DEI), coll. Schneider-Kelch (DEI). Ponadto okazy z nie zidentyfikowanych miejscowości śląskich „Petersdorf", coll. Kolbe (MZ) i „Olschebruch", coll. Polentz (MZ).

Woj. krakowskie: Zaborze, pow. Oświęcim, 5. VIII. 1902, koło stodoły, coll. Stobiecki (ZZS). Czerna koło Krzeszowic, pow. Chrzanów, 18. VI. 1915, na wyrębie, coll. Stobiecki (ZZS). Dubie koło Krzeszowic, pow. Chrzanów, 18. VII. 1902, wysiany z ziemi w jaskini, coll. Mączyński (MG). Kraków-Sikornik, 25. V., coll. Rybiński (ZZS). Łuczanowice, pow. Kraków, 22. V. 1894, na brzegu lasu sosnowego, coll. Stobiecki (ZZS). Roztoka Wielka koło Rytra, pow. Nowy Sącz, 29. V. 1892, na wyrębie, i 17. VII. 1892, coll. Stobiecki (ZZS). Tatry, Dolina za Bramką, 27. VII. 1879, coll. Kotula.

Woj. rzeszowskie: Holubla, pow. Przemyśl, 29. VI. 1884, coll. Kotula (ZZS). Okolice Przemyśla, coll. Kotula i coll. Trella (ZZS).

2. *Colon (Eurycolon) rufescens* Kraatz

Jeden z najrzadziej zbieranych gatunków. Występuje w Europie północnej i środkowej. Z Polski wykazany z Woliborza w pow. Nowa Ruda (Kraatz, 1852), Środy Śląskiej (Letzner, 1887), z nie zidentyfikowanej miejscowości śląskiej Olschebruch (Polentz, 1943) i Złotego Potoku koło Częstochowy (Lgocki, 1908). Dane ze Środy Śląskiej są błędne, okaz dowodowy (coll. Letzner, DEI) należy do *C.* (*Myloechus*) *brunneum* (Latr.). Stanowisko w Złotym Potoku wymaga sprawdzenia.

Zbadany materiał:

Woj. wrocławskie: Kłodzko, leg. G. Zebe, coll. IZ, 1 okaz, coll. Schneider-Kelch (DEI), 1 ok. (okazy pochodzące zapewne z Woliborza, pow. Nowa Ruda, gdzie zbierał G. Zebe). Olschebruch, V. 1942, coll. Polentz (MZ), 1 ok.

3. *Colon (Myloechus) delarouzei* Tournier

Znany z niewielu stanowisk w północnej i środkowej Europie. Wykazuje rozsiedlenie dysjunktywne, w Europie środkowej podawany przede wszystkim z okolic wyżynnych i górzystych: z Palatynatu, Śląska, Moraw i Słowacji. Z Polski wykazany dotąd jedynie z Woliborza w pow. Nowa Ruda (Kraatz, 1864), gdzie zbierany był licznie przez G. Zebego. Przez późniejszych koleopterologów śląskich nie podawany.

Zbadany materiał:

Woj. wrocławskie: Kłodzko, coll. IZ. Śląsk (bez bliższych danych), ex coll. Kraatz, coll. Frivaldszky (MNM), ex coll. Kraatz, coll. Letzner (DEI), coll. Kraatz (DEI). Wszystkie powyższe okazy pochodzą niewątpliwie z Woliborza. Wrocław, coll. Letzner (DEI), 1 ♂ oznaczony jako *C. serripes* (Sahlb.).

4. *Colon (Myloechus) clavigerum* Herbst

Gatunek środkowoeuropejski, dane z Europy południowej niepewne. Z Polski podany z Wejherowa na Pomorzu (Lentz, 1879), okolic Gdańska (Lentz, 1879, Horion, 1949), licznych stanowisk na Śląsku, zestawionych przez Horiona (1949), z Krakowa (Rybiński, 1897) i Złotego Potoku koło Częstochowy (Lgocki, 1908).

Zbadany materiał:

Woj. gdańskie: Gdańsk-Oliwa, leg. G. Czwalina, coll. Heyden (DEI).

Śląsk (bez bliższych danych): coll. Stierlin (DEI), ex coll. Gerhardt, coll. Koltze (DEI).

Woj. wrocławskie: Dunino, pow. Lubin, coll. Kolbe (MZ). Zimna Woda, pow. Lubin, coll. Scholz (MZ). Legnica, coll. Schneider-Kelch (DEI). Kocia, pow. Legnica, coll. Kolbe (MZ). Malczyce, pow. Środa Śląska, coll. Kolbe (MZ). Wrocław, VI. 1934, coll. Polentz (MZ), coll. Letzner (DEI).

Woj. katowickie: Cieszyn, leg. Th. v. Wanka, coll. Franck (IZ) i coll. Künnemann (DEI).

Woj. kieleckie: Dwikozy, pow. Sandomierz, 25. IX. 1967, wysiany na kserotermicznym zboczu wąwozu lessowego, leg. Z. Świecimska i W. Szymczakowski.

Woj. krakowskie: Kraków-Wola Justowska, 7. VIII., coll. Rybiński (ZZS). Kraków-Bielany, IX. 1965, leg. M. Gałuszka (ZZS). Czorsztyn, pow. Nowy Targ, 16. VIII. 1928, coll. Tenenbaum (IZ).

5. *Colon (Myloechus) affine* Sturm

Gatunek środkowo- i południowoeuropejski, znany również z Kaukazu. W Europie południowej jest jednym z częściej spotykanych gatunków. Z Polski wykazany z Wejherowa na Pomorzu (Lentz, 1879), Gdańska (Horion, 1949), kilku miejscowości na Dolnym Śląsku (Gerhardt, 1890, 1899, 1900, 1910), Bytomia (Horion, 1949) i okolic Przemyśla (Trella, 1924). Na Śląsku jest znacznie rzadszy niż to podawano w literaturze, gdyż wszystkie okazy z okolic Książa w powiecie wałbrzyskim, okolic Kłodzka i znaczna większość z okolic Wrocławia (coll. DEI) okazały się źle oznaczone. Natomiast 1 egzemplarz z okolic Kłodzka, oznaczony jako C. *angulare* Er. w zbiorze DEI, należy do *C. affine* Strm.

Większość samców w Polsce — a prawdopodobnie także w innych obszarach — należy do var. *confusum* Bris., odznaczającej się redukcją ząbka na udach tylnych nóg.

Zbadany materiał:

Woj. gdańskie: Gdańsk, coll. Kraatz (DEI). Gdańsk-Oliwa, leg. G. Czwalina, coll. Heyden (DEI).

Śląsk (bez bliższych danych): coll. Stierlin (DEI).

Woj. wrocławskie: Dunino i Zimna Woda, pow. Lubin, coll. Scholz (MZ). Górzec, pow. Jawor, coll. Kolbe (MZ). Malczyce, pow. Środa Śląska, coll. Scholz (MZ). Wrocław, VI. 1934, coll. Polentz (MZ). Wrocław, „zbiór palearktyczny" (MZ). Wrocław-Opatowice, coll. Letzner (DEI). Kłodzko (zapewne okolice Woliborza, pow. Nowa Ruda), leg. G. Zebe, coll. Kraatz (DEI).

Woj. katowickie: Cieszyn, leg. Th. v. Wanka, coll. Franck (IZ).

Woj. lubelskie: Nart koło Zwierzyńca, pow. Zamość, coll. Fejfer (IZ).

Woj. rzeszowskie: okolice Przemyśla, coll. Trella (ZZS).

(*Colon (Myloechus) griseum* CZWALINA)

Gatunek południowoeuropejski. Podawany również z Bawarii i Podola, lecz dane te oparte są na błędnych oznaczeniach. Dane z Austrii wymagają potwierdzenia. Z Polski podany przez LGOCKIEGO (1908) ze Złotego Potoku koło Częstochowy, co zapewne polega na błędnym oznaczeniu. Gatunek z reguły mylony z występującymi w Europie środkowej *C.* (*M.*) *murinum* KR. i *C.* (*M.*) *armipes* KR.

6. *Colon (Myloechus) murinum* KRAATZ

Zamieszkuje Europę południowo-wschodnią oraz południową część Europy środkowej. W Polsce znany był dotąd tylko ze Śląska Dolnego i Cieszyńskiego; wykaz stanowisk śląskich podaje HORION (1949). Wymienione poniżej stanowiska rozszerzają zasięg tego gatunku również na Wyżynę Małopolską i Lubelską. W Polsce północnej prawdopodobnie nie występuje.

Zbadany materiał:

Śląsk (bez bliższych danych): ex coll. GERHARDT, coll. KOLTZE (DEI).

Woj. wrocławskie: Przedborze, pow. Lubin, coll. KOLBE (MZ). Legnica, ex coll. GERHARDT, coll. HEYDEN (DEI). Wrocław, coll. LETZNER (DEI), „zbiór palearktyczny" (MZ), 30. VI. 1929, coll. POLENTZ (MZ). Wrocław-Opatowice, coll. LETZNER (DEI). Wrocław-Karłowice, coll. LETZNER (DEI). Kłodzko, coll. KRAATZ (DEI). Ponadto w zbiorze LETZNERA znajduje się kilka okazów prawdopodobnie ze Śląska, lecz nazwy na etykietkach są trudne do zidentyfikowania.

Woj. katowickie: Cieszyn, leg. Th. v. WANKA, coll. KÜNNEMANN (DEI).

Woj. krakowskie: Chełmek, pow. Chrzanów, 17. VII. 1902, czerpakiem na górze, coll. MĄCZYŃSKI (MG). Kraków-Przegorzały, 21. V. 1923, na miedzach czerpakiem, coll. STOBIECKI (ZZS).

Woj. lubelskie: Puławy, VI. 1908, coll. TENENBAUM (IZ).

7. *Colon (Myloechus) fuscicorne* KRAATZ

Gatunek występujący w Europie środkowej, zwłaszcza w jej południowych częściach, sporadycznie także w Europie południowej. Z ziem Polski wykazany z wschodniego Pomorza (Wejherowo: LENTZ, 1879, Gdańsk-Oliwa: CZWALINA, 1885), z licznych stanowisk na Śląsku od Legnicy i Ścinawy po Cieszyn (ich zestawienie daje HORION, 1949) oraz z okolic Przemyśla (TRELLA, 1924). Te ostatnie dane są błędne, okaz dowodowy należy do *C.* (*M.*) *barnevillei* KR. Okazów z Pomorza, jak również z niektórych miejscowości na Śląsku, nie odnalazłem w zbiorach.

Zbadany materiał:

Woj wrocławskie: Dunino i Przedborze, pow. Lubin, coll. KOLBE (MZ). Pątnówek, pow. Legnica, coll. KOLBE (MZ). Wrocław, coll. LETZNER (DEI), VI. 1934, coll. POLENTZ (MZ). Międzygórze, pow. Bystrzyca Kłodzka, VI. 1914, coll. POLENTZ (MZ).

Woj. katowickie: Cieszyn, coll. WANKA (DEI).

Woj. krakowskie: Rytro, pow. Nowy Sącz, 21. VI. 1919, czerpakiem na wale kolejowym, coll. STOBIECKI (ZZS).

8. *Colon (Myloechus) armipes* Kraatz

Rozsiedlony w Europie środkowej i w północnych częściach Europy południowej. W Polsce wykazany z okolic Gdańska: Jelitkowo (Lentz, 1879) i Oliwa (Czwalina, 1881), z dość licznych stanowisk na Dolnym Śląsku, zestawionych przez Horiona (1949) oraz z Cieszyna (Wanka, 1920). Mimo iż w dostępnych mi zbiorach nie odnalazłem okazów z wielu cytowanych miejscowości, zbadane przeze mnie materiały potwierdzają ogólny obraz rozmieszczenia tego gatunku w Polsce. Należy przypuszczać, że zostanie on odnaleziony również we wschodniej części kraju, występuje bowiem między innymi na Podolu.

Zbadany materiał:

Woj. gdańskie: Gdańsk-Oliwa. leg. G. Czwalina, coll. Heyden (DEI). Horion podaje 1 okaz, w rzeczywistości jest ich 4.

Śląsk (bez bliższych danych): coll. Kraatz (DEI), zapewne z okolic Kłodzka; coll. Stierlin (DEI).

Woj. wrocławskie: Wrocław i Wrocław-Kowale, coll. Letzner (DEI). Sobótka, pow. Wrocław, V. 1923, coll. Polentz (MZ). Kłodzko, coll. Letzner (DEI). Okolice Kłodzka, prawdopodobnie Wolibórz w powiecie Nowa Ruda, leg. G. Zebe, coll. Kraatz (DEI) i coll. IZ. Międzygórze, pow. Bystrzyca Kłodzka, VI. 1914, coll. Polentz (MZ).

9. *Colon (Myloechus) angulare* Er.

Rozsiedlony głównie w Europie północnej i środkowej, sporadycznie w Europie południowej. Podawany z Gdańska-Oliwy przez Czwalinę (1885), z kilku miejscowości na Dolnym Śląsku w powiatach Lwówek Śląski, Legnica, Wrocław, Wałbrzych i Kłodzko (Letzner, 1871, Gerhardt, 1910, Kolbe, 1928), z Rudna, pow. Racibórz (Roger, 1856) i Cieszyna (Wanka, 1927).

Gatunek często mylony z *C.* (*M.*) *brunneum* (Latr.), od którego można go łatwo odróżnić po smukłej budowie czułków.

Zbadany materiał:

Woj. koszalińskie: Koszalin, coll. Lüllwitz (IZ).

Śląsk (bez bliższych danych): coll. Kraatz (DEI), coll. Stierlin (DEI), ex coll. Kraatz, coll. Frivaldszky (MNM).

Woj. wrocławskie: Mokrze w Górach Wałbrzyskich, pow. Wałbrzych, coll. Kolbe (MZ). Wrocław, coll. Letzner (DEI). Kłodzko, coll. Weise (ZMB), coll. Kraatz (DEI), coll. Letzner (DEI). Oława, VI. 1936, coll. Polentz (MZ).

Woj. krakowskie: Kraków, 10. VII. 1940, leg. J. Zabłocki, coll. Mazur (IZ). Kraków-Lasotnia, 11. V., Kraków-Sikornik, 5. VI., coll. Rybiński (ZZS).

10. *Colon (Myloechus) dentipes* (Sahlberg)

Colon finitivum Ihssen

Zamieszkuje głównie Europę północną i środkową. Z Polski wykazany z Dąbrówna, pow. Ostróda (Lentz, 1879), z okolic Kłodzka (Zebe, 1852), Gór Wałbrzyskich (Letzner, 1871), Woliborza, pow. Nowa Ruda (Czwalina,

1884), Wlenia, pow. Lwówek Śląski, Górzca, pow. Jawor (Gerhardt, 1910), Malczyc, pow. Środa Śląska, Dunina, pow. Lubin (Kolbe, 1911) i okolic Cieszyna (Wanka, 1927).

Zbadany materiał:

Śląsk (bez bliższych danych): coll. Stierlin (DEI).

Woj. wrocławskie: Wleń, pow. Lwówek Śląski, Dunino, pow. Lubin, Górzec, pow. Jawor, coll. Kolbe (MZ). Wrocław, coll Letzner (DEI). Wolibórz, pow. Nowa Ruda, leg. G. Zebe (IZ). Kłodzko (prawdopodobnie również okazy z Woliborza), leg. G. Zebe, coll. Heyden (DEI). Kłodzko, coll. Kraatz (DEI), coll. Letzner (DEI). Śnieżnik, pow. Bystrzyca Kłodzka, coll. Polentz (MZ).

Woj. krakowskie: Kraków-Zakrzówek, 26. VIII., coll. Rybiński (ZZS).

11. *Colon (Myloechus) zebei* Kraatz

Znany głównie z Europy środkowej. Rozmieszczenie ogólne niezupełnie wyjaśnione, gdyż przez wielu autorów uważany był za odmianę poprzedniego gatunku, a ponadto nie był odróżniany od *C.* (*M.*) *barnevillei* Kr. Opisany ze Śląska na podstawie licznych okazów zbieranych przez G. Zebego i G. Kraatza w Woliborzu w pow. Nowa Ruda. Z miejscowości tej podaje go Czwalina (1881), a z okolic Kłodzka Letzner (1871), co zapewne również odnosi się do Woliborza. Gerhardt (1910) wymienia go z następujących miejscowości na Dolnym Śląsku: Wrocław, Góra, Zimna Woda, pow. Lubin, Wleń, pow. Lwówek Śląski i Górzec, pow. Jawor. Ponadto podany z „Prus" bez bliższych danych (Czwalina, 1884) i okolic Przemyśla (Trella, 1924).

W zbiorach znajdują się liczne okazy tego gatunku z Woliborza, poza tym znam go z Polski tylko z bardzo nielicznych okazów i stanowisk. Jest rzeczą charakterystyczną, że w XX wieku nie był na Śląsku zbierany mimo intensywnej działalności tamtejszych koleopterologów. Dane z Przemyśla są błędne, okazy dowodowe należą do *C.* (*M.*) *barnevillei* Kr. i *C.* (*M.*) *brunneum* (Latr.).

Zbadany materiał:

Śląsk (bez bliższych danych — prawdopodobnie Wolibórz w pow. Nowa Ruda): ex coll. Kraatz, coll. Frivaldszky (MNM).

Woj. wrocławskie: Wrocław-Opatowice, coll. Letzner (DEI). Wambierzyce, pow. Nowa Ruda, 1. VII. 1871, coll. Koltze (DEI). Wolibórz, pow. Nowa Ruda, coll. Letzner (DEI). Kłodzko (zapewne również okazy zbierane w Woliborzu przez G. Zebego i G. Kraatza), coll. IZ, coll. Franck (IZ), leg. G. Zebe, coll. Heyden (DEI), coll. Kraatz (DEI — liczne egzemplarze), coll. Stierlin (DEI), coll. Schneider-Kelch (DEI).

Woj. krakowskie: Balice, pow. Kraków, 11. VII., coll. Rybiński (ZZS). Tatry, regle w okolicach Zakopanego, 28. VI., coll. Rybiński (ZZS).

12. *Colon (Myloechus) barnevillei* Kraatz

Colon dentipes: Ihssen, 1949, nec 1950; Horion, 1949; nec (Sahlberg).
Colon dubiosum Ihssen.
?*Colon dentipes* var. *lentzi* Czwalina.

Gatunek uważany aż do niedawna przez większość badaczy za odmianę bądź też degeneracyjną formę *C.* (*M.*) *zebei* Kr., o mniej wyraźnym punktowaniu przedplecza. W ostatnich latach opisany ponownie przez Ihssena (1950)

jako *Colon dubiosum* IHSS. Wskutek niejasności systematycznych rozsiedlenie tego gatunku jest mało znane. Opisany z Paryża, wykazany również z Niemiec, Szwecji i Kaliningradu. Z Polski dotąd nie podawany, dane z „Prus“ — zresztą wymagające sprawdzenia — odnoszą się do Kaliningradu.

Zbadany materiał:

Śląsk (bez bliższych danych): coll. SCHOLZ (MZ), 1 ok.

Woj. wrocławskie: Karkonosze: Kowary, pow. Jelenia Góra, coll. FRANCK (IZ), 1 ok. Dunino, pow. Lubin, coll. KOLBE (MZ), 5 ok. i coll. SCHOLZ (MZ), 1 ok. Zimna Woda, pow. Lubin, coll. KOLBE (MZ), 1 ok. Wrocław-Opatowice, coll. LETZNER (DEI), 2 ok..

Woj. rzeszowskie: okolice Przemyśla, coll. TRELLA (ZZS), 2 ok.

13. *Colon (Myloechus) brunneum* (LATREILLE)

Rozsiedlony w Europie północnej, środkowej i częściowo południowej; znany również z Kaukazu. W Europie środkowej jest najczęściej spotykanym gatunkiem. W Polsce wykazany z okolic Koszalina (LÜLLWITZ, 1916), Gdańska (LENTZ, 1879), Wielkopolski (SZULCZEWSKI, 1922), Skwierzyny nad Wartą (KOERTH, 1916), licznych stanowisk na Śląsku od Ścinawy po Cieszyn, zestawionych w wykazach LETZNERA (1871, 1887), okolic Częstochowy (LGOCKI, 1908), okolic Krakowa (KOTULA, 1874) i okolic Przemyśla (TRELLA, 1924). W zbiorach nie odnalazłem okazów z północnej Polski, jednak niewątpliwie jest rozsiedlony w całym kraju.

Zbadany materiał:

Woj. warszawskie: Warszawa, Saski Ogród, 16. X. 1902, na mchach, coll. MĄCZYŃSKI (MG). Podlesie (prawdopodobnie koło Podkowy Leśnej, pow. Pruszków), 31. VII. 1911, coll. TENENBAUM (IZ).

Śląsk (bez bliższych danych): coll. STIERLIN (DEI), coll. APFELBECK (MNM), ex coll. KRAATZ, coll. FRIVALDSZKY (MNM).

Woj. wrocławskie: Wleń, pow. Lwówek Śląski, coll. KOLBE (MZ). Dunino, pow. Lubin, coll. KOLBE (MZ). Legnica i okolice, coll. LETZNER (DEI), coll. SCHNEIDER-KELCH (DEI), coll. SCHOLZ (MZ). Kocia i Pątnówek, pow. Legnica, coll. KOLBE (MZ). Brachów i Górzec, pow. Jawor, coll. KOLBE (MZ). Leszczyna, pow. Jawor, 16. V. 1925, coll. SCHOLZ (MZ). Środa Śląska, coll. LETZNER (DEI). Wrocław i okolice, coll. LETZNER (DEI), coll. KOLBE (MZ), coll. KESSEL (IZ). Kłodzko, leg. WEHNKE, coll. WEISE (ZMB). Kłodzko (zapewne okazy z Woliborza, pow. Nowa Ruda), leg. G. ZEBE, coll. HEYDEN (DEI), coll. KRAATZ (DEI). Oława, VI. 1936, coll. POLENTZ (MZ). Bystrzyca, pow. Oława, coll. KOLBE (MZ).

Woj. katowickie: Cieszyn, leg. Th. v. WANKA, coll. MAZUR (IZ), coll. FRANCK (IZ), coll. Mus. Praha. Ligota, pow. Bielsko, coll. DRESCHER (MG).

Woj. krakowskie: Kraków-Dębniki, 11. VII (1 ♂ odpowiadający var. *amplicolle* ROUB.[1]), 8. VI., 21. VI, coll. RYBIŃSKI (ZZS). Kraków-Dębniki, na Krzemionkach na Lasotni, 16. IX. 1903, coll. STOBIECKI (ZZS). Kraków-Zwierzyniec, 27. V., coll. RYBIŃSKI (ZZS). Kraków-Skały Panieńskie, 2. VIII., coll. KOTULA (ZZS). Dolina Kluczwody (Wierzchowska) w Jurze Krakowskiej koło Krakowa, zbocze kserotermiczne przy wsi Gacki, wysiany

---

[1] *Colon brunneum* var. *amplicolle* ROUB., znany dotąd z jedynego okazu ze Słowacji, jest, jak się wydaje, jedynie formą wynikającą z allometrycznego wzrostu przedplecza, który powoduje zmiany proporcji. Zarówno holotyp, jak i okaz RYBIŃSKIEGO, są to duże samce o szerokości przedplecza niemal równej szerokości pokryw.

21. IX. 1968, leg. Z. Świecimska i W. Szymczakowski. Krościenko, pow. Nowy Targ, 29. VI. 1924, coll. Tenenbaum (IZ). Pieniny, Podłaźce koło Sromowiec Niżnych, pow. Nowy Targ, 540 m, skoszony wieczorem czerpakiem na polance na południowym zboczu na skraju lasu świerkowego, 18. VIII. 1958, leg. W. Szymczakowski. Roztoka Wielka koło Rytra, pow. Nowy Sącz, 6. VII. 1901, 900 m, na wyrębie, coll. Stobiecki (ZZS). Krynica, pow. Nowy Sącz, 14. VI. 1961, 620 m, w pułapce w lesie świerkowym, leg. W. Szymczakowski.

Woj. rzeszowskie: Jarosław, 1. IX. 1887, coll. Stobiecki (ZZS). Okolice Przemyśla, coll. Trella (ZZS).

14. *Colon (Myloechus) appendiculatum* (Sahlberg)

Colon denticulatum Kraatz.

Występuje w Europie północnej i środkowej oraz sporadycznie w Europie południowej. W Polsce według zbadanych przez autora materiałów ograniczony do zachodniej części kraju, zapewne jednak szerzej rozsiedlony, występuje bowiem na Podolu, a podawany był także z Polski północno-wschodniej. W literaturze wymieniany z Gdańska-Oliwy, Jelitkowa koło Gdańska i Kętrzyna (Lentz, 1879), z następujących miejscowości na Śląsku zestawionych przez Letznera (1871) i Gerhardta (1910): Racibórz, Rudno, pow. Racibórz, Wrocław, okolice Kłodzka, Przedborze, pow. Lubin, okolice Legnicy, Górzec, pow. Jawor, Góry Wałbrzyskie i okolice; ponadto — jako *C. denticulatum* Kr. — ze Złotego Potoku koło Częstochowy (Lgocki, 1908).

Zbadany materiał:

Woj. szczecińskie: Międzyzdroje, pow. Wolin, coll. IZ.

Woj. koszalińskie: Koszalin, coll. Lüllwitz (IZ).

Śląsk (bez bliższych danych): coll. Bethe (IZ), coll. Stierlin (DEI), coll. Frivaldszky (MNM).

Woj. wrocławskie: Karpacz, pow. Jelenia Góra, coll. Kolbe (MZ). Przedborze, pow. Lubin, coll. Kolbe (MZ). Okolice Książa, pow. Wałbrzych, coll. Letzner (DEI). Wrocław, coll. Polentz (MZ). Kąty Wrocławskie, pow. Wrocław, coll. Letzner (DEI). Wambierzyce, pow. Nowa Ruda, coll. Letzner (DEI). Kłodzko, leg. G. Zebe, coll. Frivaldszky (MNM), coll. Heyden (DEI) (prawdopodobnie okazy z Woliborza, pow. Nowa Ruda). Kłodzko, coll. Weise (ZMB), coll. Kraatz (DEI), coll. Schneider-Kelch (DEI).

15. *Colon (Myloechus) calcaratum* Erichson

Gatunek północno- i środkowoeuropejski. W Polsce bardzo rzadki, dane w piśmiennictwie mogą częściowo wynikać z błędnych oznaczeń małych okazów poprzedniego gatunku. Często też mylony z *C.* (*M.*) *brunneum* (Latr.). Podawany z następujących miejscowości: Gdańsk-Oliwa i Jelitkowo koło Gdańska (Czwalina, 1885), okolice Raciborza (Kelch, 1846), okolice Kłodzka (Zebe, 1852), Rudno, pow. Racibórz (Roger, 1856), Legnica i okolice Gór Wałbrzyskich (Letzner, 1871), Kocia, pow. Legnica i Przedborze, pow. Lubin (Gerhardt, 1910), Złoty Potok koło Częstochowy (Lgocki, 1908) i Kraków

(RYBIŃSKI, 1897). Z większości wymienionych stanowisk brak okazów dowodowych w badanych przez mnie zbiorach. Dane z Krakowa są błędne, okazy należą do *C.* (*M.*) *brunneum* (LATR.).

Zbadany materiał:
„Prusy Wschodnie" (bez bliższych danych), coll. HÖHNE (ZMB), 2 ok.
Śląsk (bez bliższych danych): coll. BETHE (IZ), 1 ok.
Woj. wrocławskie: Kłodzko, coll. KRAATZ (DEI), 1 ok.

16. *Colon (Colon) serripes* (SAHLBERG)

Colon fusculum ERICHSON.

Rozsiedlony w Europie północnej i środkowej. Z Polski wykazany z okolic Szczecina (KRAATZ, 1850), Mazur (LENTZ, 1879), Gdańska-Oliwy (CZWALINA, 1881), z licznych stanowisk na Śląsku od Wlenia w pow. Lwówek Śląski po Racibórz, zestawionych przez GERHARDTA (1910), Złotego Potoku koło Częstochowy (LGOCKI, 1908) i okolic Przemyśla (TRELLA, 1924). Szczególnie licznie zbierany przez G. ZEBEGO w Woliborzu w pow. Nowa Ruda na Śląsku (KRAATZ, 1881). W zbadanych zbiorach nie znalazłem żadnych okazów z Polski północno-wschodniej i środkowej, jednak sądząc z ogólnego rozsiedlenia (m. in. Litwa i Podole), zamieszkuje zapewne całą Polskę.

Zbadany materiał:
Woj. szczecińskie: Szczecin, coll. KRAATZ (DEI).
Śląsk (bez bliższych danych): coll. STIERLIN (DEI), ex coll. KRAATZ, coll. FRIVALDSZKY (MNM).
Woj. zielonogórskie: Głogów, coll. HEYDEN (DEI).
Woj. wrocławskie: Przedborze, pow. Lubin, coll. KOLBE (MZ). Sobótka, pow. Wrocław, V. 1923, coll. POLENTZ (MZ). Wolibórz, pow. Nowa Ruda, coll. IZ, leg. G. ZEBE, coll. BETHE (IZ). Kłodzko (zapewne również okazy z Woliborza), coll. KRAATZ (DEI), coll. LETZNER (DEI), leg. G. ZEBE, coll. KRAATZ (DEI), leg. G. ZEBE, coll. HEYDEN (DEI). Bystrzyca, pow. Oława, coll. KOLBE (DEI).
Woj. krakowskie: Kraków-Dębniki, 8. VI., coll. RYBIŃSKI (ZZS).
Woj. rzeszowskie: okolice Przemyśla, coll. TRELLA (ZZS).

17. *Colon (Colon) puncticolle* KRAATZ

Gatunek ten, podobny do poprzedniego i przez niektórych autorów uważany za jego odmianę, jest jednym z najrzadziej spotykanych przedstawicieli rodzaju *Colon* HBST. Znany z rozproszonych stanowisk w Europie północnej i środkowej. Z Polski podawany przez GERHARDTA (1910) z Wlenia, pow. Lwówek Śląski, na podstawie 2 okazów oraz przez LGOCKIEGO (1908) ze Złotego Potoku koło Częstochowy. Okazów dowodowych z obu tych stanowisk nie znam. Ponadto podawany przez różnych autorów ogólnie z „Prus" lub „Prus Wschodnich", skąd według HORIONA (1949) brak zarówno okazów dowodowych, jak i nowych danych. HORION cytuje jedynie dwa okazy ze zbioru HEYDENA (DEI) zaetykietowane „Germ. bor.", które uważa za pochodzące z Prus. Je-

den z tych okazów znalazłem w wymienionym zbiorze i stwierdziłem, że jest oznaczony poprawnie. Poza tym we wszystkich zbadanych materiałach z Polski znalazłem jedynie dwa okazy.

Zbadany materiał:
Śląsk (bez bliższych danych): coll. Koltze (DEI), 1 ok.
Woj. krakowskie: Kłaj, pow. Bochnia, coll. Rybiński (ZZS), 1 ok.

18. *Colon (Colon) viennense* Herbst

Rozsiedlony w Europie północnej, środkowej oraz w północnych częściach Europy południowej. Z Polski wykazany z Mazur (Lentz, 1879), dość licznych stanowisk na Dolnym Śląsku zestawionych przez Gerhardta (1910), Złotego Potoku około Częstochowy (Lgocki, 1908) i Florianki, pow. Zamość (Tenenbaum, 1918). Prawdopodobnie rozprzestrzeniony w całej Polsce, dotąd jednak nie został znaleziony w stosunkowo dobrze zbadanych okolicach Krakowa i Przemyśla. Występuje natomiast dalej na wschód.

Zbadany materiał:
Woj. szczecińskie: Szczecin, coll. IZ.
„Prusy Wschodnie“ (bez bliższych danych): coll. Höhne (ZMB).
Śląsk (bez bliższych danych): coll. Grimm (DEI), ex coll. Kraatz, coll. Frivaldszky (MNM).
Woj. wrocławskie: Przedborze, pow. Lubin, coll. Kolbe (MZ). Pawłowice Małe, pow. Legnica, coll. Kolbe (MZ). Żarek, pow. Jawor, coll. Kolbe (MZ). Wrocław, coll. Polentz (MZ), „zbiór palearktyczny“ (MZ), coll. Letzner (DEI). Wrocław-Opatowice, coll. Letzner (DEI). Kłodzko (zapewne okazy z Woliborza w pow. Nowa Ruda), leg. G. Zebe, coll. Kraatz (DEI), coll. Heyden (DEI). Kłodzko, coll. Kraatz (DEI), coll. Letzner (DEI). Duszniki-Zdrój, pow. Kłodzko, coll. Letzner (DEI). Oława, coll. Polentz (DEI).
„Beskidy“ (bez bliższych danych): VI. 1892, ex coll. Reitter, coll. Koltze (DEI).
Woj. lubelskie: Florianka, pow. Zamość, 18. VII. 1912, coll. Fejfer (IZ).

19. *Colon (Colon) bidentatum* (Sahlberg)

Gatunek rozprzestrzeniony głównie w Europie północnej, zwłaszcza w północnej Skandynawii, gdzie nie jest rzadki. W Europie środkowej występuje bardzo sporadycznie, a jego rozsiedlenie winno być zrewidowane, gdyż samice bardzo łatwo jest pomylić z samicami *C.* (*C.*) *viennense* Hbst. Wymieniany ponadto z Ameryki Północnej. Z Polski podawany tylko ze Śląska (ogólnie: Kraatz, 1850, oraz: Przedborze, pow. Lubin, okolice Legnicy, okolice Kłodzka, leg. G. Zebe — Gerhardt, 1910) oraz z Krakowa (Zakrzówek — Rybiński, 1903). Dane z b. Prus, zresztą niepewne, odnoszą się do okolic Kaliningradu. Ze Śląska nie znam ani jednego okazu, egzemplarze dowodowe z Krakowa należą do *C.* (*M.*) *dentipes* (Sahlb.).

Zakład Zoologii Systematycznej
Polskiej Akademii Nauk
Kraków, ul. Sławkowska 17

PIŚMIENNICTWO

CZWALINA G. 1881. Beiträge zur Kenntniss der Gattung *Colon* und Beschreibungen neuer Arten. Deutsch. ent. Z., Berlin, **25:** 305—319.

CZWALINA G. 1884. Ueber Varietäten von *Colon*. Deutsch. ent. Z., Berlin, **28**(2): 265—268.

CZWALINA G. 1885. Sammelbericht aus Ost- und West-Preussen. Deutsch. ent. Z., Berlin, **29:** 251—256.

GERHARDT J. 1890. Zugänge zur schlesischen Koleopteren-Fauna. Z. Ent., Breslau, N. F., **15:** 19—20.

GERHARDT J. 1899. Neue Fundorte seltenerer schlesicher Käfer aus dem Jahre 1898 und Bemerkungen. Z. Ent., Breslau, N. F., **24:** 4—13.

GERHARDT J. 1900. Neuheiten der schlesischen Käferfauna aus dem Jahre 1899. Deutsch. ent. Z., Berlin, **1900:** 69—71.

GERHARDT J. 1907. Neue Fundorte seltenerer schlesischer Käfer aus dem Jahre 1906. Z. Ent., Breslau, N. F., **32:** 1—8.

GERHARDT J. 1910. Verzeichnis der Käfer Schlesiens preussischen und österreichischen Anteils, geordnet nach dem Catalogus coleopterorum Europae vom Jahre 1906. III. Auflage, Berlin, XVI+431 pp.

HORION A. 1949. Faunistik der mitteleuropäischen Käfer. II. *Palpicornia* — *Staphylinoidea* (ausser *Staphylinidae*). Frankfurt a. M., XXIII+388 pp.

IHSSEN G. 1949. *Colon dentipes* SAHLB. = eine Mischart. *Colon finitivum* nov. spec. (*Coleoptera, Silphidae*). Koleopt. Z., Frankfurt a. M., **1:** 108—113.

IHSSEN G. 1950. Ueber *Colon dentipes* SAHLB. und verwandte Arten. *Colon dubiosum* nov. spec. (*Silphidae*). Ent. Bl., Krefeld, **45/46:** 108—111.

KELCH [A.]. 1846. Grundlage zur Kenntniss der Käfer Oberschlesiens, insbesonders der Umgegend von Ratibor. W: „Zu der öffentlichen Prüfung aller Classen des Königlichen Gymnasiums zu Ratibor...", Ratibor, II+54 pp.

KOERTH A. 1916. Beiträge zur Fauna der Umgegend von Schwerin a. W. Z. naturw. Abt. Deutsch. Ges. Posen, **23**(1): 36—43.

KOLBE W. 1911. Beiträge zur schlesischen Käferfauna. Jh. Ver. schles. Ins. k. Breslau, **4:** 7—12.

KOLBE W. 1928. Beiträge zur schlesischen Käferfauna. Z. Ent., Breslau, **16:** 1—10.

KOTULA B. 1874. Przyczynek do fauny chrząszczów galicyjskich. Spraw. Kom. fizjogr., Kraków, **8**(1873): 1—8.

KRAATZ G. 1850. Ueber die europäischen Arten der Gattung *Colon*. Ent. Ztg., Stettin, **11:** 163—176, 187—195.

KRAATZ G. 1854. Zwei neue *Colon*. Ent. Ztg., Stettin, **15:** 375—378.

KRAATZ G. 1864. Einige für Deutschland neue Käfer. Berlin. ent. Z., Berlin, **8:** 47—48.

KRAATZ G. 1881. [bez tytułu]. Deutsch. ent. Z., Berlin, **25:** 320.

LENTZ [F. L.]. 1879. Catolog der Preussischen Käfer. Beitr. Naturk. Preuss., Königsberg, **4:** II+64 pp.

LETZNER K. 1871. Verzeichnis der Käfer Schlesiens. Z. Ent., Breslau, N. F., **2:** XXIV+328 pp.

LETZNER K. 1887. Fortsetzung des Verzeichnisses der Käfer Schlesiens. Z. Ent., Breslau, N. F., **12:** 149—180.

LÜLLWITZ A. 1916. Verzeichnis der im Regierungsbezirk Köslin aufgefundenen Käfer. Stett. ent. Ztg., Stettin, **76**(1915): 205—264.

POLENTZ G. 1942. Beiträge zur schlesischen Käferfauna. Z. Ent., Breslau, **19**(1): 6—15.

POLENTZ G. 1943. Beiträge zur schlesischen Käferfauna. Z. Ent., Breslau, **19**(2): 6—9.

REITTER E. 1909. Fauna Germanica. Die Käfer des Deutschen Reiches. Bd. **2**. Stuttgart, 392 pp.

ROGER J. 1856. Verzeichnis der in Oberschlesien aufgefundenen Käferarten. Z. Ent., Breslau, **10:** 1—132.

Rybiński M. 1897. Wykaz chrząszczów nowych dla fauny galicyjskiej. Spraw. Kom. fizjogr., Kraków, **32**: 46—62.

Rybiński M. 1903. Chrząszcze nowe dla fauny galicyjskiej. Wykaz II. Spraw. Kom. fizjogr., Kraków, **37**: 15—30.

Scholz R. 1934. *Colon latum* Kr. Ent. Bl., Krefeld, **30**(2): 91.

Szulczewski J. W. 1922. Chrząszcze Wielkopolski. Pr. Kom. mat. przyr. Pozn. TPN, Poznań, ser. B, **1**: 183—242.

Szymczakowski W. 1969. Die mitteleuropäischen Arten der Gattung *Colon* Herbst (*Coleoptera, Colonidae*). Ent. Abh., Dresden, **36** (8): 303—339.

Tenenbaum Sz. 1918. Dodatek do spisu chrząszczy z Ordynacyi Zamojskiej. Pam. fizjogr., Warszawa, **25**: 1—35.

Trella T. 1924. Wykaz chrząszczów okolic Przemyśla. Omarlińce — *Necrophaga*. Pol. Pismo ent., Lwów, **3**: 1—5.

Wanka T. 1917. Zweiter Beitrag zur Coleopterenfauna von Österr.-Schlesien. Wien. Ent. Ztg., Wien, **36**: 276—282.

Wanka T. 1920. Dritter Beitrag zur Coleopterenfauna von Österr.-Schlesien. Ent. Bl., Krefeld, **16**: 202—213.

Wanka T. 1927. IV. Beitrag zur Coleopterenfauna von Schlesien. Wien. ent. Ztg., Wien, **44**: 1—32.

Zebe G. 1852. Synopsis der bisher in Deutschland aufgefundenen *Coleoptera*. Ent. Ztg., Stettin, **13**.

ZUSAMMENFASSUNG

Das heute zu Verfügung stehende Material ist zu fragmentarisch und viele Regionen Polens sind zu gering erforscht, um die wirkliche Verbreitung der *Colonidae* in unserem Land charakterisieren zu können und um die Bestimmung der eventuellen Arealgrenzen mancher Arten zu ermöglichen. Trotz der mitunter sehr bedeutenden Lücken in unserer Kenntnis über das Vorkommen der Arten, führt eine Analyse der Materialien aus Polen sowie eine Betrachtung der allgemeiner Verbreitung, insbesondere in den Nachbarländern, zu der Folgerung, dass die Mehrzahl der Arten in ganz Polen verbreitet ist. Zu solchen Arten können folgende gezählt werden: *Colon latum* Kr., *C. clavigerum* Hbst., *C. affine* Strm., *C. armipes* Kr., *C. angulare* Er., *C. dentipes* (Sahlb.), *C. zebei* Kr., *C. brunneum* (Latr.), *C. appendiculatum* (Sahlb.), *C. serripes* (Sahlb.) und *C. viennense* Hbst. Zu den südlichen Arten, welche in Mittelpolen die nördliche Grenze ihrer Verbreitung erreichen, gehört wahrscheinlich *C. murinum* Kr. und vielleicht auch *C. fuscicorne* Kr. Das Vorkommen des letzteren in Pommern ist nicht ganz sicher. *C. delarouzei* Tourn. ist sicher auf die Hochebenen und die Gebirgsteile Polens begrenzt (bisher nur aus Schlesien gemeldet). *C. bidentatum* (Sahlb.) ist nur aus Schlesien bekannt aber die Angaben sind unsicher. Das Auftreten dieser Art in Polen, insbesondere im Gebirge ist nicht ausgeschlossen. Fast unbekannt bleibt die Verbreitung der sehr selten gesammelten *C. rufescens* Kr., *C. calcaratum* Er. und *C. puncti-*

colle Kr. Es kann jedoch erwartet werden, dass diese Arten bei uns weit verbreitet sind. Wegen der systematischen Unklarheiten ist das Vorkommen von *C. barnevillei* Kr. (= *C. dubiosum* Ihss.) besonders im nördlichen Teil Polens noch nicht ganz geklärt.

РЕЗЮМЕ

Собранный до сих пор материал является фрагментарным, а много районов Польши недостаточно исследовано, чтобы можно дать характеристику действительного расселения *Colonidae* на территории нашей страны и обозначить предположительные пределы ареалов некоторых видов. Анализ материалов из Польши, а также общего расселения, особенно в сопредельных странах, приводит к выводу, что большинство видов распространено на территории всей Польши, несмотря на существование иногда очень значительных пробелов в наших знаниях по их распространению. К таким видам можно отнести: *Colon latum* Kr., *C. clavigerum* Hbst., *C. affine* Strm., *C. armipes*, Kr., *C. angulare* Er., *C. dentipes* (Sahlb.), *C. zebei* Kr., *C. brunneum* (Latr.), *C. appendiculatum* (Sahlb.), *C. serripes* (Sahlb.) и *C. viennense* Hbst. К южным видам, которые в центральной Польше достигают северный предел распространения, вероятно, принадлежит *C. murinum* Kr., и возможно также *C. fuscicorne* Kr., наличие которого в Поморьи не надёжное. *C. delarouzei* Tourn. ограничен, вероятно, к нагорным и гористым районам Польши (до сих пор известен лишь из Силезии). *C. bidentatum* (Sahlb.) известен лишь из Силезии, но эти данные не вполне вероятные. Однако, не исключена возможность, что он находится в южной Польше, особенно в горах. Почти не известно расселение очень редко собираемых *C. rufescens* Kr., *C. calcaratum* Er. и *C. puncticolle* Kr. Необходимо надеятся, что эти виды у нас широко распространены. В результате неясностей в классификации еще не вполне выяснено наличие *C. barnevillei* Kr. (= *C. dubiosum* Ihss.), особенно в северном районе страны.

Redaktor zeszytu: doc. dr M. Młynarski

PAŃSTWOWE WYDAWNICTWO NAUKOWE—ODDZIAŁ W KRAKOWIE—1969

Nakład 700+90 egz. — Ark. wyd. 1,25 — Ark. druk. 1 — Papier ilustr. kl. III, 80 g. 70×100
Zam. 225/69 Cena zł 6.—

DRUKARNIA UNIWERSYTETU JAGIELLOŃSKIEGO W KRAKOWIE